

Pocit bezpečí v České republice a v Evropě

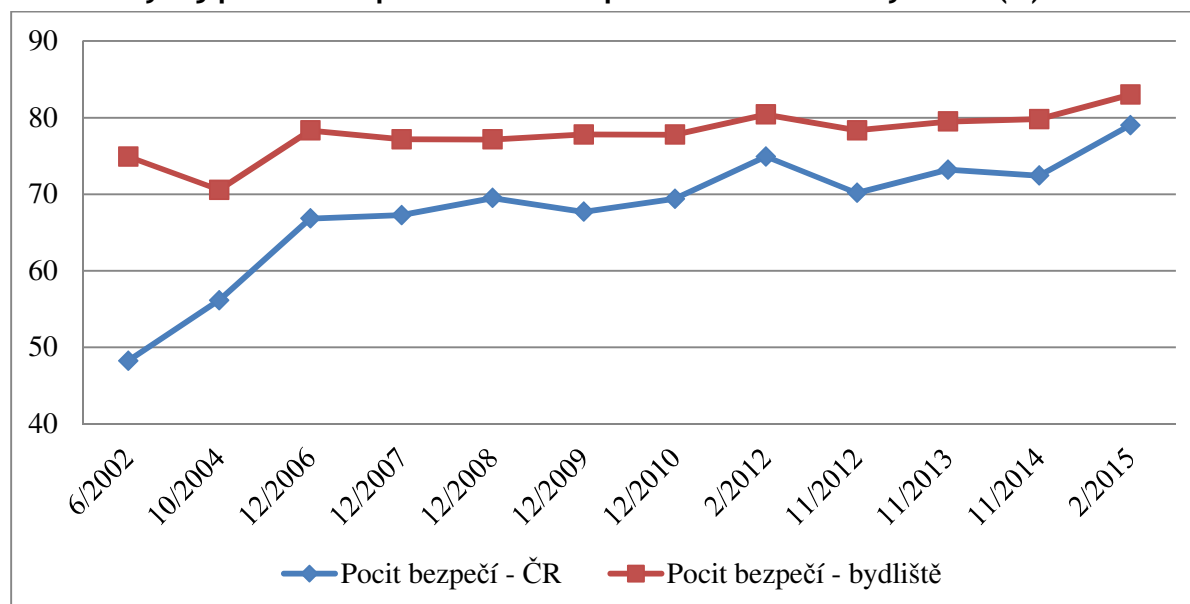
Eva Krulichová

eva.krulichova@soc.cas.cz

Pocit bezpečí je na mezinárodní úrovni dlouhodobě sledován a vyhodnocován v souvislosti s prevencí a bojem proti kriminalitě. V České republice je mu věnována pozornost od 90. let minulého století, protože po změně politického režimu v roce 1989 byl zaznamenán prudký nárůst oficiálně registrované kriminality.

Od počátku nového milénia je pocit bezpečí Čechů pravidelně sledován Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Data poukazují na pozitivní trend (Graf 1). V roce 2002 se v České republice cítila bezpečně méně jak polovina dotázaných (48 %), v místě respondentova bydliště pak tři čtvrtiny z nich (75 %). Z dlouhodobého hlediska však můžeme sledovat nárůst pocitu bezpečí, a to jak v celé ČR (79 % pro rok 2015), tak i v místě bydliště (83 %) (viz Tuček, 2015).

Graf 1. Vývoj pocitu bezpečí v České republice a v místě bydliště (%)

Pozn.: vlastní výpočty; platná procenta; otázky „Řekněte mi, prosím, cítíte se bezpečně v naší republice celkově?“ a „Řekněte mi, prosím, cítíte se bezpečně v místě Vašeho bydliště?“; spojení kategorií „rozhodně ano“ a „spíše ano“

Zdroj: CVVM¹

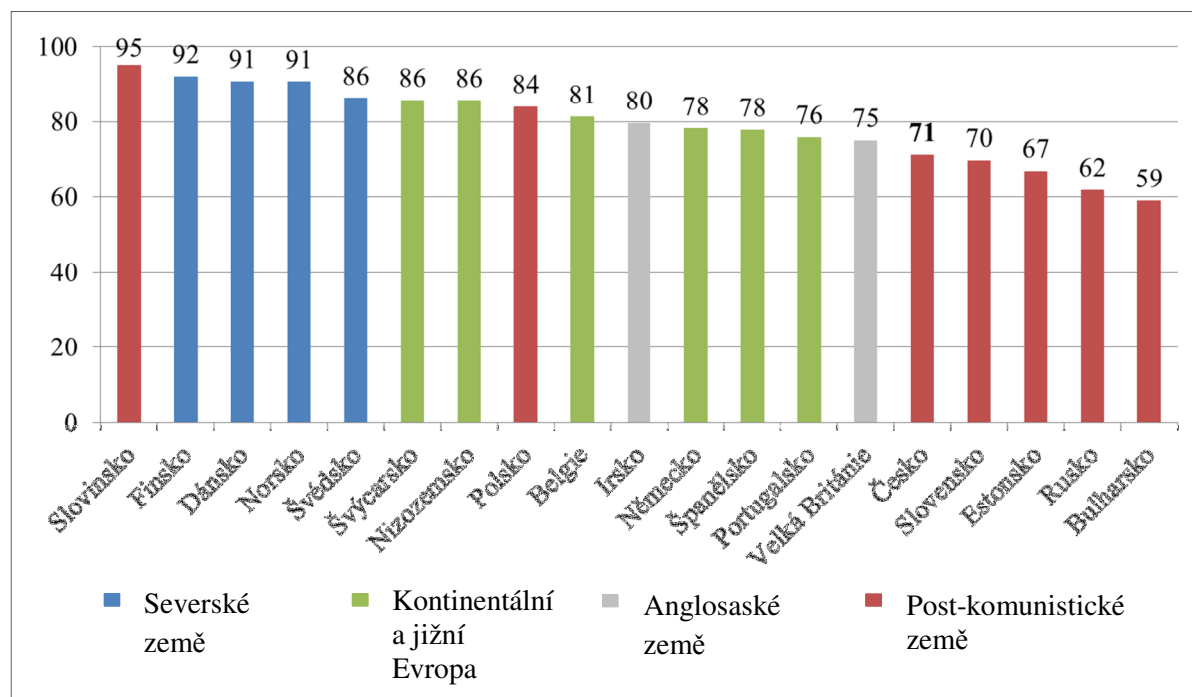
Pocit bezpečí v České republice tedy roste. Jaká je ale naše pozice v porovnání s dalšími evropskými státy? Data z mezinárodního Evropského sociálního výzkumu, konkrétně z jeho šesté vlny (ESS Round 6), která se uskutečnila v letech 2012 - 2013 ukazují, že Česká republika zaujímá ve srovnání se zahraničím jedno z posledních míst (Graf 2). Méně bezpečně se cítí pouze obyvatelé Slovenska, Estonska, Ruska a Bulharska. Nejvyšší pocit bezpečí deklarují Slovinci, Finové nebo Dánové.

Graf dále ukazuje, že pocit bezpečí mají především obyvatelé severovýchodních zemí. Prostřední příčky zaujímají státy kontinentální a jižní Evropy. S výjimkou Slovinska a Polska

¹ Data jsou dostupná v ČSDA: <http://archiv.soc.cas.cz/>.

si nejhůře vedou země, které se po roce 1989 demokratizovaly, ale také Velká Británie. Vysvětlit tyto rozdíly není jednoduché. Novější odborné studie je spojují například s odlišnými ekonomickými podmínkami a sociálním zabezpečením v jednotlivých zemích, ale i s tím, zda a do jaké míry jsou obyvatelé těchto zemí spokojeni se svým životem (Hansmaier, 2013; Hummelsheim et al., 2011).

Graf 2. Pocit bezpečí v místě bydliště ve vybraných státech Evropy (%)

Pozn.: platná procenta; otázka „*Jak bezpečně se cítíte - nebo byste se cítil(a) - když procházíte po setmění sám(a) v okolí vašeho bydliště? Cítíte se - nebo cítil(a) byste se...*“; spojení kategorií „velmi v bezpečí“ a „v bezpečí“, podobně viz Hummelsheim et al. 2010

Zdroj: ESS Round 6

V České republice je pocit bezpečí často dáván do souvislosti s úrovní registrované kriminality, která od roku 2000 postupně klesá (*Statistické přehledy kriminality*, 2000-2014). Nicméně Visser, Scholte a Scheepers (2013), kteří také analyzují data z ESS, zjišťují, že značné rozdíly v pocitu bezpečí obyvatel nelze jednoduše přičítat rozdílné míře evidované kriminality v jednotlivých zemích. Tento závěr podporují také data Eurostatu (2012), ze kterých vyplývá, že mezi země s nejvyšší mírou registrované kriminality se řadí Švédsko nebo Nizozemsko, jejichž obyvatelé se cítí relativně v bezpečí. Problém však představuje způsob evidence trestných činů, který je v každé zemi odlišný a který činí mezinárodní statistiku kriminality prakticky nesrovnatelné.

V případě post-komunistických zemí jsou nízké hodnoty pocitu bezpečí vysvětlovány také politickými změnami, kterými země prošly v období transformace a které byly spojeny s relativně nízkou důvěrou občanů v orgány činné v trestním řízení. Zdá se, že ačkoli od pádu komunistického systému uběhlo již více než dvacet let, zkušenosti lidí s fungováním tehdejší socialistické policie a soudů i dnes do značné míry ovlivňují jejich důvěryhodnost a legitimitu (Caparini & Marenin, 2005). To potvrzují i data ESS Round 6. Nepřekvapí, že nejvyšší hodnoty důvěry v orgány činné v trestním řízení nacházíme v severských zemích,

ale také ve Švýcarsku, tedy v zemích s vysokými hodnotami pocitu bezpečí. Nejméně policii a soudům důvěřují Rusové, Bulhaři, Slováci nebo Češi.

Literatura

Caparini, M., & Marenin, O. (2005). Crime, Insecurity and Police Reform in Post-Socialist CEE. *The Journal of Power Institutions in Post-Soviet Societies*, (Issue 2), 1-15.

Eurostat. (2012). European Commission. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics/cs.

Hanslmaier, M. (2013). Crime, fear and subjective well-being: How victimization and street crime affect fear and life satisfaction. *European Journal of Criminology*, 10(5), 515-533. doi:10.1177/1477370812474545

Hummelsheim, D., Hirtenlehner, H., Jackson, J., & Oberwittler, D. (2011). Social Insecurities and Fear of Crime: A Cross-National Study on the Impact of Welfare State Policies on Crime-related Anxieties. *European Sociological Review*, 27(3), 327-345. doi:10.1093/esr/jcq010

Statistické přehledy kriminality. (2000-2014). Policie České Republiky. Dostupné z:

<http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>

Tuček, M. (2015). *Pocit bezpečí a bezpečnostní rizika a hrozby z pohledu české veřejnosti - únor 2015*. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění.

Visser, M., Scholte, M., & Scheepers, P. (2013). Fear of Crime and Feelings of Unsafety in European Countries: Macro and Micro Explanations in Cross-National Perspective. *The Sociological Quarterly*, 54, 278-301.